Rarităţi bibliofile franceze în colecţia de incunabule a Bibliotecii Naţionale a României

ELENA-MARIA SCHATZ
Biblioteca Naţională a României

Résumé

Des rarités bibliophiles françaises dans la colléction d'incunables de la Bibliothèque Nationale de Roumanie

Après un court aperçu sur la collection des incunables de la Bibliothèque Nationale de Roumanie, l'auteur nous présente quatre incunables imprimés en France, importants par leur rarité.

Les deux premiers incunables, imprimés in octavo, 15 cm en hauteur, liés ensemble dans un seul volume, n'ont aucune mention sur les données de publication, mais les recherches ont établi qu'ils ont été publiés à Lyon, par le même typographe, dont on ne connait pas exactement le nom, l'un le 24 mars 1497 (date mentionnée dans le colophone), l'autre vers 1499.

Les deux incunables ont plusieurs éditions in quarto, mais les exemplaires in octavo, qui se trouvent dans les collections de la Bibliothèque Nationale de Roumanie, sont des secondes exemplaires signalés jusqu'à présent.

Le troisième incunable, imprimé à Paris, par Felix Baligault, le 18 février 1493, sauf une sommaire mention dans le ***Répertoire de Hain*** *(H 12684), ne figure dans aucune collection des incunables, dont nous disposons des catalogues (34 catalogues consultés).*

Conformément à une enquette faite par ***Gesamtkataloque der Wiedendrucke****, du quatrième incunable, dans l'édition décrite, il n'y a que sept exemplaires connus dans le monde entier, l'éxemplaire de la Bibliothèque Nationale de Roumanie étant, semble-t-il, le huitième.*

Keywords: *National Library of Romania, bibliophile rarities, France, incunabula collection, printing.*

Colecţia de incunabule a Bibliotecii Naţionale a României a început să se formeze chiar din anul 1956, anul înfiinţării bibliotecii, sub denumirea Biblioteca Centrală de Stat.

Primele incunabule proveneau de la Biblioteca Muzeului „Lupta Revoluţionară a Poporului," care, la rândul ei, înglobase o parte din

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

fondurile Muzeului „Alexandre Saint Georges" şi ale Bibliotecii „Ion I. C. Brătianu," devenită ulterior Aşezământul Cultural „Nicolae Bălcescu." Tot în primul an au intrat în colecţie incunabulele care proveneau de la Biblioteca Şcolii Române din Franţa, înfiinţată de Nicolae Iorga, la Fontenay-aux-Roses. Fondul de Stat al Cărţii şi achiziţiile prin anticariat au fost însă principalele surse de completare a colecţiei. O achiziţie foarte valoroasă au constituit-o incunabulele cumpărate din fosta Bibliotheca Grumazestiana, a colecţionarului şi bibliologului român Constantin Karadja.

Biblioteca deţine lucrări reprezentative pentru peisajul cultural european din secolul al XV-lea: texte şi comentarii ale autorilor clasici, biblii şi opere fundamentale ale învăţăturii creştine, în interpretarea celor mai vestiţi profesori ai facultăţilor de teologie din Europa apuseană a secolelor al XIII-lea - al XV-lea, lucrări de drept canonic şi civil, istorie, strategie şi tactică militară, opere ale clasicilor literaturii greceşti şi latine, astrologie, gramatică etc., scrise în limba latină majoritatea, dar şi în germană, franceză, italiană, elină, publicate în 27 de centre tipografice europene (cele mai multe la Veneţia, Nürnberg, Strasbourg), rod al stădaniilor a 91 de meşteri tipografi, dintre care nu putem să nu-i amintim pe Peter Schöffer, Johann Amerbach, Anton Koberger, Bonetus Locatellus, Johann Prüss, Erhard Ratdolt, Johannes Rubeus şi Antoine Vérard.

Nu lipsesc din colecţie nici principalele lucrări, atât din literatura antică, greacă şi latină, cât şi din perioada medievală şi renascentistă, până la sfârşitul secolului al XV-lea, surse ale istoriei poporului român, care cuprind informaţii despre daci şi războaiele lor cu romanii, despre originea latină a poporului român şi a limbii sale, despre luptele cu turcii şi ilustrele personalităţi de origine română care s-au afirmat pe plan european în acele încleştări, precum Iancu de Hunedoara, Mircea cel Bătrân, Vlad Ţepeş ş.a.

Menţionăm în mod deosebit existenţa în colecţia bibliotecii a unicului exemplar cunoscut în lume, până în prezent, din ediţia tipărită la Nürnberg, de Ambrosius Huber, în anul 1499, a incunabulului care descrie, pe numai patru foi, în limba germană, faptele de arme şi „cruzimile" domnului român Vlad Ţepeş. Incunabulul a fost achiziţionat de Constantin Karadja dintr-un anticariat din Germania şi a intrat în fondurile bibliotecii odată cu achiziţionarea unei bune părţi din colecţia marelui bibliofil şi bibliolog român; este descris în ***Gesamtkatalog der***

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

Wiegendrucke la poziţia 12529, cu menţiunea că aparţine Bibliotecii Naţionale a României, din Bucureşti. De peste 30 de ani se află în custodia Muzeului Naţional de Istorie a României. Incunabulul nu a fost descris în catalogul colecţiei de incunabule a Bibliotecii Naţionale, publicat de noi în anul 1995, pentru că la data respectivă, demersurile de recuperare nu au dat nici o speranţă, dar în ***Catalogul colectiv al incunabulelor din România*** (publicat în anul 2007) am descris acest incunabul (H-39) ca aparţinând Bibliotecii Naţionale a României, cu menţiunea că se află în custodie la Muzeul Naţional de Istorie a României.

Într-o serie de articole publicate în anii trecuţi, am prezentat câteva exemplare mai deosebite din colecţie, unele foarte rare, altele valoroase prin conţinut, ilustraţii, prin locul pe care l-au ocupat în istoria culturii, ne-am aplecat asupra unor exemplare care au avut o interesantă călătorie în timp şi o rodnică zăbavă în colecţii de prestigiu, citite şi adnotate de oameni de aleasă cultură, cu nobile preocupări.

Dacă până acum puteam vorbi numai despre valoarea autorilor, a lucrărilor, a ediţiilor si a elementelor adăugate, care confereau fiecărui exemplar individualitate şi chiar unicitate, prin realizarea şi publicarea ***Catalogului colectiv al incunabulelor din România***, în prezentarea incunabulelor oricărei colecţii din ţară, implicit a colecţiei Bibliotecii Naţionale, putem aduce în discuţie şi criteriul raritătii (ne referim la raritatea relativă, judecată la nivelul colecţiilor din România, pentru raritatea absolută, apreciată la nivelul colecţiei mondiale de incunabule, încă nu avem date decât pentru un număr restrâns de incunabule).

Din cele 143 de exemplare, care alcătuiesc în prezent colecţia de incunabule a Bibliotecii Naţionale a României, 69 de incunabule sunt unicat la nivel naţional, mai precis, fiecare dintre aceste incunabule este fie singurul exemplar dintr-un titlu ori singura lucrare prin care este prezent un anumit autor în colecţiile de incunabule din România, fie singurul exemplar aflat în ţară dintr-o anumită ediţie a unui titlu. În plus, unele dintre acestea sunt rarităţi absolute, la nivelul colecţiei mondiale de incunabule. În cele ce urmează vom exemplifica această ultimă (şi cea mai valoroasă) categorie, prin patru incunabule, tipărite în Franţa.

Producţia din secolul al XV-lea a centrelor tipografice de pe actualul teritoriu al Franţei este reprezentată în colecţia Bibliotecii Naţionale a României de 32 de incunabule, tipărite la Lyon (3 incunabule), la Paris (8 incunabule) şi la Strasbourg (21 de incunabule). În exemplificarea promisă, ne vom limita la două incunabule tipărite la Lyon şi două tipărite la Paris

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

(producţia Strasbourgului, evoluând într-un climat cultural diferit, merită o prezentare separată).

În colecţia bibliotecii există un coligat de format in 8° mic (înălţimea la cotor este de 15 cm), compus din două lucrări, ambele cu conţinut religios, tipărite în mod evident în aceiaşi tipografie, dar neavând indicat, în colofon, nici locul tipăririi, nici numele tipografului. Cât despre data tipăririi, aceasta apare numai în colofonul uneia dintre cele două lucrări.

Primul incunabul din coligat îl are ca autor pe călugărul dominican francez Hugues de Saint-Cher (Saint-Cher, Dauphiné, 1190?-1263), **Hugo de Sancto Charo** în forma latinizată a numelui (variante: Hugo de Sancto Caro, Hugo de Sancto Theodorico), profesor de teologie la Universitatea din Paris, cardinal. A lăsat o operă vastă, din care, în secolul al XV-lea, i s-au publicat: ***Postilla super Psalterium***, ***Postilla super IV Evangelia***, ***Sermones de tempore et de sanctis***, ***Expositio missae seu Speculum ecclesiae*** şi ***Speculum sacerdotum***, fiecare dintre aceste lucrări beneficiind de mai multe ediţii. Exemplarul bibliotecii cuprinde ultimele două lucrări, ***Expositio missae seu Speculum ecclesiae*** şi ***Speculum sacerdotum***. Ambele lucrări se adresează preoţilor, constituind îndreptare preţioase pentru exercitarea atribuţiilor lor specifice. Fie împreună, fie separat, cele două lucrări au cunoscut, în secolul al XV-lea, mai multe ediţii, toate de format in 4°. Exemplarul descris face parte din unica ediţie in 8°, care pare să fi avut un tiraj extrem de redus; în nici unul din cataloagele de incunabule care ne-au fost accesibile, nu am găsit semnalat un alt exemplar al acestei ediţii. În catalogul unui anticariat din Paris (Librairie Laurent Coulet), pe anul 2003, este descris un exemplar al ediţiei in 8°, oferit spre vânzare. Conform informaţiei primite de la Biblioteca Naţională a Franţei, în anul 2006, această prestigioasă bibliotecă, deşi nu îl avea în colecţiile sale, nu l-a cumpărat, preţul solicitat fiind foarte mare, deoarece anticariatul ofertant considera că deţine unicul exemplar cunoscut în lume, din ediţia in 8°. Din păcate, încă nu am putut afla în ce colecţie a intrat acel exemplar.

Autorul celui de al doilea incunabul cuprins în coligat este **Guido de Monte Rochen**, care a trăit în secolul al XIV-lea şi a fost profesor de teologie şi preot la Teruel, în Aragon. Pe diversele manuscrise şi ediţii tipărite ale operei sale, numele autorului apare în diferite forme: Guido de Monte Roche, de Monte Rochen seu Rotherii, Monte Rothen, Monte Rocherii Guido de, Guy de Montrocher, Guido de Monte Roterio.

Lucrarea sa, ***Manipulus curatorum***, scrisă în anul 1333 şi dedicată călugărului Raimundus Gaston, episcop al Valenciei (1312-1348), a avut un

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

succes deosebit în epocă, fiind utilă preoţilor din toate ţările europene de rit catolic, pentru că era un îndrumar al practicii lor curente, în special în ceea ce privea administrarea sfintelor taine. Înainte de inventarea tiparului, a circulat în copii manuscrise (se cunosc cca. 180 de manuscrise, care poartă titluri precum: ***Enchiridion sacerdotum***, ***Instructio neophitorum curatorum***, ***Tractatum de sacramentis***).

Ediţia princeps a apărut la Köln, în anul 1476 (*GW* 11716). Până în anul 1500/1501 au apărut 119 ediţii (118 în limba latină, o singură ediţie bilingvă, latină-franceză), tipărite în 31 de centre tipografice, din Germania, Olanda, Franţa, Italia, Spania, Anglia, Austria, Elveţia. Cele mai multe ediţii au apărut în Franţa: la Paris (23) şi la Lyon (19).

Exemplarul Bibliotecii Naţionale face parte din cea de a 64-a ediţie (GW 11779). În colofon are, ca dată a publicării, 24 martie 1497 („[...] *An=//no dñi Millesimo quadringentesimo nonagesimo se//ptimo. Die vero vicesimaquarto mensis Marcij*."). Odată cu generalizarea, în anul 1582, a calendarului gregorian, în ţările Europei apusene, începutul anului este considerat 1 ianuarie, astfel că datele din ianuarie-martie ale anilor care preced anul 1582 sunt considerate aparţinând anului următor celui menţionat. Din această cauză, în cataloage, data 24 martie 1497 apare înscrisă corect ca 24 martie 1497/1498.

Locul publicării şi numele tipografului nu sunt menţionate în colofonul acestui incunabul. În catalogul colecţiei de incunabule a Bibliotecii Naţionale, publicat în anul 1995, la descrierea acestui incunabul (poziţia 64), nu am putut indica, drept bibliografie, decât catalogul colectiv al Italiei (Indice generale (***IGI***) 4593, cu precizarea „*Nici un alt catalog consultat nu menţionează această ediţie in 8°")* şi am preluat, aşa cum se obişnuieşte, datele publicate de această unică sursă bibliografică, de care dispuneam: [Paris: s.n.]. Deşi publicat în 1994, fasciculul din *GW* care cuprindea descrierea acestui incunabul mi-a parvenit după publicarea catalogului, astfel încât, numai la redactarea ***Catalogului colectiv al incunabulelor din România*** (publicat în anul 2007) am putut să operez îndreptările necesare. În urma cercetărilor întreprinse în redacţia ***Gesamtkatakog der Wiegendrucke***, s-a stabilit că locul tipăririi este Lyon, iar numele presupus (nu cert!) al tipografului este Michel Topié. Având aceste date bibliografice, descrierea incunabulului în ***Catalogul colectiv al incunabulelor din România***, este următoarea:

Guido de Monte Rochen. ***Manipulus curatorum***. - [Lyon]: [Michel Topié (?)] , 24. Mart. 1497/ 1498. - 148 f. (sign. a^8-s^8 t^4) ; 8° (15 cm).

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

Bibliografie: ***GW*** 11779; ***IGI*** 4593. (cota BN: Inc. I 1-2; în catalogul colecţiei a fost descris la poziţia 64; în catalogul colectiv, la poziţia G-73).

Revenim acum la primul incunabul din coligat. Pentru că nu avea în colofon datele publicării, în urma cercetării la care a fost supus, analizându-se caracterele tipografice, s-a stabilit că a fost tipărit la Lyon, aproximativ în anul 1499, de acelaşi tipograf ca şi ediţia in 8° a lucrării ***Manipulus curatorum***, descrisă pentru prima dată în ***IGI*** 4593 şi, pentru că numele tipografului ediţiei respective este nesigur, descrierea din catalogul Laurent Coulet, pe care am preluat-o în Catalogul colectiv al incunabulelor, este următoarea:

Hugo de Sancto Charo. ***Expositio missae seu Speculum ecclesiae; Speculum sacerdotum***. - [Lyon]: [Typographus Guidonis de Monte Rochen, ***IGI*** 4593] , [cca 1499]. – [16] f. (sign. a^8-b^8) ; 8° (15 cm). (cota BN: Inc. I 1-2; în catalogul colecţiei a fost descris la poziţia 67; în catalogul colectiv, la poziţia H-56).

Coligatul cu cota I 1-2, care cuprinde cele două incunabule prezentate, are o legătură simplă, din pergament, cu patru şireturi din piele. Un ex-libris heraldic (etichetă), cu deviza: „*Usque dum vivam et ultra // fide et gladio*", indică apartenenţa la o colecţie, din păcate, încă neidentificată, din lipsa materialului iconografic necesar. Însemnări manuscrise cu caracter bibliografic, identificate de noi ca aparţinând istoricului şi colecţionarului Anghel Pomescu-Gilly, ne dovedesc trecerea coligatului printr-o colecţie bucureşteană, din perioada interbelică.

Trecând acum la incunabulele tipărite la Paris, ne vom opri, în primul rând, asupra lucrării ***Opusculum Rudimentorum grammatices et artis metricae***, a lui **Nicolaus Perottus**. Deşi provenea dintr-o familie care fusese ilustră cu câteva secole înaintea naşterii sale, Nicolaus Perottus (Sassoferrato, 1430-Siponto, 1480) nu dispunea de avere; a început prin a preda limba latină în oraşul natal, apoi a plecat la Roma, unde a studiat limba greacă, ajungând să traducă Polibiu, Hippocrat, Epictet ş.a.. A publicat tratate de prozodie şi metrică latină, ca şi comentarii savante asupra poeţilor Marţial, Statius şi Boethius. A îndeplinit funcţia de secretar al cardinalului Bessarion, a fost guvernator în Perugia şi arhiepiscop de Siponto. Contemporanii l-au considerat unul dintre cei mai mari învăţaţi ai vremii sale.

Opusculum Rudimentorum grammatices et artis metricae (f. III-CXXVIII^v), descris sub titlul uniform ***[Rudimenta grammatices]***, sub care au fost grupate, în cataloagele de incunabule, numeroasele ediţii ale acestei

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

lucrări, este un manual de gramatică şi metrică latină, pe care Nicolaus Perottus l-a dedicat nepotului său, Pyrrhus Perottus. Rod al experienţei dobândite de autor pe vremea când preda limba latină, lucrarea a fost scrisă într-un stil didactic, ca un dialog între profesor şi elev. Fiecare nouă informaţie este introdusă printr-o întrebare adresată de profesor elevului, urmată de răspunsul corect, pe care acesta ar trebui să-l dea profesorului.

Exemplarul Bibliotecii Naţionale face parte din ediţia tipărită la Paris, de Félix Baligault, la 18 II 1493 (aşa cum am explicat şi în cazul primului incunabul prezentat, în cataloage, data de 18 II 1493 se transcrie corect 18 II 1493/1494). Analizând textul, observăm că editorul Paulus Malleolus Andelocensis, reputat filolog al vremii, a adresat această ediţie pariziană, francezilor dornici să studieze latina şi nu a făcut-o printr-o dedicaţie explicită, la începutul lucrării, ci în mod discret, dar cu mult mai eficient: a intercalat printre exemplele de propoziţii şi expresii latineşti ale gramaticii lui Perottus, varianta lor franceză, iar la o listă de verbe latineşti, cu formele lor, a dat şi echivalentul francez.

Editorul a împărţit lucrarea lui Perottus în două secţiuni: ***Rudimenta grammatices*** (f. III-CII^{v}) şi ***De generibus metrorum*** (f. CXIIII^{v}-CXXVIII^{v}) şi, urmărind înrudirea tematică, a introdus, după prima parte, lucrarea ***Regulae de crescentiis genitivorum*** (f. CII^{v}-CXIIII^{r}), a umanistului olandez Gilles de Delft, **Aegidius Delphus**, în forma latinizată din text, doctor în teologie (1492), profesor la Sorbona (mort în anul 1524). Lucrarea fusese concepută de autor ca un „appendix" la gramatica lui Perottus şi trata problemele specifice ale cazului genitiv, la cele cinci declinări ale limbii latine.

Şi tot o contribuţie a editorului este publicarea, la sfârşitul volumului, a unui mic tratat, de 5 p.(f. CXXIX^{r-v}-[1]-[2]^{r}), despre regimul diftongilor în limba latină, intitulat ***De arte diftongandi***, operă a umanistului italian **Guarino da Verona** (Verona, 1374-Ferrara, 1460), autor al unor importante lucrări de filologie latină şi al unui mare număr de traduceri din autori greci şi latini.

Descrierea completă a acestui incunabul se prezintă astfel:

Perottus, Nicolaus. ***[Rudimenta grammatices]. Opusculum Rudimentorum grammatices et artis metricae*****. Guarinus Veronensis.** ***De arte diftongandi*****. Aegidius Delphus.** ***Regulae de crescentiis genitivorum***. - Ed. Paulus Malleolus Andelocensis. - Paris: Félix Baligault, 18. II. 1493/1494. - 139 f.; 4° (21 cm).

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

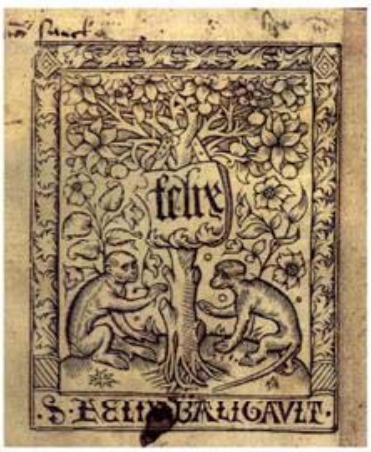

foto 1

Ediţia pariziană tipărită de Félix Baligault (marca tipografică, foto 1) este foarte rară, în afara unei semnalări sumare în Hain 12684, nu am găsit nici un alt exemplar semnalat în bibliografia consultată. În plus, a fost tipărită într-o formă neatrăgătoare, cu numeroase contrageri şi prescurtări (destul de rar folosite de alţi tipografi la sfârşitul secolului al XV-lea, dar curente în tipăriturile lui Félix Baligault), care îngreunau lectura textului. Bănuim că nici tirajul acestei ediţii nu a fost mare, iar exemplarele, după folosire, au avut soarta tuturor manualelor pentru începători. În secolul al XVI-lea şi următoarele au apărut manuale noi, în pas cu metodele pedagogice mai avansate, iar exemplarele acestei ediţii, dificil de consultat, au fost abandonate şi distruse, cu timpul. Aşa cum s-a întâmplat şi în cazul altor lucrări, au supravieţuit numai acele exemplare, care au intrat în bibliotecile unor colecţionari avizaţi. Acesta este şi cazul exemplarului în discuţie. Pe forzaţul copertei din faţă există un ex-libris heraldic (etichetă), cu numele colecţionarului: nobilul englez din secolul al XIX-lea, John Guitton (foto 2). Probabil că tot el este şi autorul unei completări manuscrise, la f. XXXIIII^{r}, unde, în dreptul variantei franceze a şapte verbe latineşti, a fost trecută, cu cerneală neagră, şi varianta engleză.

foto 2

Exemplarul a intrat în colecţia bibliotecii în anul 1956, provenind din fondurile fostei Bibliothèque „N. Iorga." École Roumaine en France, desfiinţată în anul 1948; fusese achiziţionat din Anglia sau din Franţa, probabil dintr-o licitaţie publică, pentru că nu poartă însemnele nici unui anticariat.

Pentru raritatea, dar şi pentru valoarea ei artistică deosebită, merită să zăbovim o clipă şi asupra lucrării ***Chorea ab eximio Macabro versibus alemanicis edita***, descrisă în cataloagele de incunabule sub titlul uniform ***Danse macabre***, tipărită la Paris, de

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

Guy Marchant, la comanda editorului Geoffroy de Marnef, la 15 octombrie 1490 (foto 3). Este singura ediţie în limba latină a acestei celebre lucrări. Se presupune că editorul Pierre Desrey ar fi şi traducătorul în limba latină al variantei mai târzii, ***La dance macabre nouvelle***, a baladei medievale, care a stat la baza celor 14 ediţii publicate în limba franceză, între1485 şi 1500.

foto 3

Ilustraţia acestei cărţi este apreciată ca o culme a xilogravurii franceze din secolul al XV-lea. Unii cercetători o atribuie lui Pierre Le Rouge, miniaturist al şcolii din Tours, devenit apoi gravor şi tipograf. Cele aproximativ 40 de personaje prinse în dans cu Moartea formează o galerie de fizionomii şi costume, specifice tuturor categoriilor sociale, tuturor îndeletnicirilor din Franţa acelui sfârşit de secol, înfăţişate cu exactitate, de un artist contemporan (foto 4). Această unică ediţie în limba latină este foarte rară. ***Gesamtkatalog der Wiegendrucke*** a înregistrat numai şapte exemplare. Biblioteca Naţională deţine singurul exemplar existent în România. (cota BN: Inc. I 33; în catalogul colecţiei a fost descris la poziţia 51; în catalogul colectiv, la poziţia D-2).

foto 4

Ce au în comun cele patru incunabule tipărite în Franţa, care au fost prezentate în acest articol? Răspunsul poate fi dat printr-un singur cuvânt: RARITATEA. Raritatea le conferă un loc privilegiat în interiorul acestei categorii aparte de publicaţii - incunabulele - categorie care, prin vechime, prin conţinut, prin valoarea istorico-documentară şi prin multe alte criterii, care ţin fie de ediţie, fie de particularităţile fiecărui exemplar, merită să fie inclusă, în întregime, în tezaurul patrimoniului cultural al umanităţii.

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)

Bibliografie

- ***Dizionario letterario Bompiani delle Opere e dei Personaggi di tutti i tempi e di tutte le letterature***, vol. 1-9, Appendice vol. 1-2. Milano, Valentino Bompiani editore, 1963-1966.
- ***Librairie Laurent Coulet. Livres anciens et modernes***, Paris, [2003].
- Louis Moreri, ***Le grand dictionnaire historique ou le mélange curieux de l'histoire sacrée et profane***..., vol. 1-10, Paris, Chez les Libraires Associes, 1759.
- M. - Louis Polain, ***Marques des imprimeurs et libraires en France au XV-ème siècle***, Geneve, Slatkine Reprints, 1977.
- Elena-Maria Schatz, Robertina Stoica, ***Catalogul colectiv al incunabulelor din Romania***, Bucureşti, Cimec - Institutul de Memorie Culturală, 2007.
- Elena-Maria Schatz, ***Catalogul colecţiei de incunabule***, Bucureşti, Biblioteca Naţională a României, 1995.
- Elena-Maria Schatz, ***Valori deosebite din colecţia de incunabule a Bibliotecii Naţionale a României***, în ***Biblioteca***, anul VII, nr. 7, 1996, p. 186-187.

BDD-A19389 © 2008 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:46 UTC)